

Met nieuwsgierigheid de toekomst in kijken. Waar staan we als mensheid over tweehonderd jaar? Hoe kijken we dan terug op de periode waarin wij nu in leven? Of nog interessanter, met welke ogen zouden de pioniers uit bijvoorbeeld 2223 naar de dag van vandaag kijken?

# Pionierslessen uit de toekomst

TEKST MICHAEL VAN LOENEN, YOUNBEDO | BEELD VLADIMIR KOZICH

**I**k vind gedachte-experimenten leuk om te doen. Gewoon even loskomen van de realiteit van nu. Oneindige mogelijkheden creëren van ideeën en beelden schetsen over de toekomst. Misschien ken je het gedachte experiment met je eigen 'toekomstige ik'. Zeg maar een ontmoeting met je, laten we zeggen, 85-jarige zelf. Wat zou deze wijze oudere man of vrouw jou vertellen over wat je nu zou moeten doen?

Laten we dit gedachte-experiment doortrekken. Er is een ontmoeting geregeld met een pionier uit 2223. Welke vragen zou jij deze pionier willen stellen? Ik heb er twee genoteerd en 'ontving' de volgende antwoorden.

## Bestaan er nog bedrijven in 2223?

"Nee, bedrijven bestaan niet meer in de vorm zoals jullie die in 2023 kenden. In 2030 kwam het neoliberale denken definitief ten einde. Het werd in de voorgaande jaren overduidelijk dat bedrijven die alleen gedreven werden door winstmaximalisatie – en hun CEO's de ruimte insturen – parasiteren op de samenleving, waarna consumenten hen massaal de rug toekeerden. Ze dachten te opereren vanuit een vrijemarktco-

nomie, maar die markt bestaat niet en deze is zeker niet vrij.

Er zijn onzichtbare structuren in onze wereld, tussen mensen onderling en in de natuur als geheel. We hebben in jullie tijd pijnlijk ondervonden dat het niet accepteren van deze onzichtbare structuren de aarde en daarmee ook onszelf veel schade heeft toegebracht.

Daarnaast zagen we in dat de rijkdom die deze bedrijven verzamelden onevenredig werd verdeeld. Eigenaren gingen steeds meer bezitten ten opzichte van de grotere meerderheid, die steeds langer moesten werken om in levensonderhoud te voorzien. Er vindt in

jullie tijd een omwenteling plaats op het gebied van herverdeling van geld en grondstoffen.

Bovenal werd de wetgeving wereldwijd aangepast. Bedrijven werden langzaamaan omgevormd tot coöperaties waar medewerkers, klanten en leveranciers onderling de geldstromen beheeren. Deze coöperaties werden dienstbaarder aan mens en aarde. Scherper werd gekeken naar producten en diensten die goed, eerlijk en in harmonie met de ecologische wetten moesten zijn waar kopers blind op kunnen vertrouwen.

In 2223 is het ondenkbaar dat we producten maken die niet afgebroken kunnen worden door de natuur. Of technologische producten die ervoor zorgen dat onze kinderen gemiddeld zes uur per dag op hun telefoon zitten. Dit is verdwenen omdat we met elkaar besloten onszelf niet meer te laten verleiden door producten en diensten die niet bijdragen. Burgers namen verantwoordelijkheid, bedrijven volgden.

## Welk advies zou je geven aan een pionier in 2023?

Jullie zitten in een uitdagende periode en er wordt veel van jullie gevraagd.

**"ER ZIT TE VEEL VERMOGEN VAST IN BESTAANDE ECONOMISCHE STRUCTUREN: ONDERNEMINGEN, FAMILIEFONDSEN, INVESTEERDERS"**

## MICHAEL VAN LOENEN:

"ALLES IS ER AL."

Wij noemen de tijd waarin jullie leven ook wel de 'brugtijd'. Jullie bouwen letterlijk nieuwe systemen die nog in verbinding zijn met het oude. Het oude is ook nog nodig, niet alles is slecht.

Er is veel urgentie in jullie periode omdat anders de natuur zélf ingrijpt. De onzichtbare structuren worden zichtbaarder; van de langzame verandering van flora en fauna tot catastrofaal natuurgeweld. Ook de oneerlijke verdeling van welvaart en welzijn zorgt voor een steeds grotere tweedeling. Doordat er niet gedeeld wordt, kunnen we als menselijk collectief niet verder bloeien.

Mijn advies is daarom tweeledig, ik doe een appel op jullie overtuigingskracht om bestaande bedrijven en structuren mee te nemen in jullie visie. De visie en wijsheid die jij als pionier in je draagt. Werk samen, bouw samen. We zijn allemaal mens en weten diep van binnen dat verandering nodig is.

Mijn tweede oproep gaat over geld. In jullie tijd is er geld nodig voor het

verder opschalen van wat jullie sociale ondernemingen noemen. Te veel sociale startups en scale-ups kijken naar de oude en bestaande structuren van geld. Als dit geld op de oude manier wordt gekoppeld aan de sociale onderneming is het gedoemd te mislukken. Geld moet in deze faciliteren en geen invloed hebben op eigendom.

De pionier in jullie tijd heeft de opdracht om te gaan zorgen voor de '10-procent-beweging'. Er zit veel te veel vermogen vast in de bestaande economische structuren: ondernemingen, familiefondsen, investeerders etc.

Het is aan jullie om de mensen achter deze structuren mee te krijgen om een gedeelte vrij te geven aan sociale ondernemingen, om de 'bedrijven van de toekomst' te bouwen. Dit gaat niet over rendementsdenken, wel over het mogelijk maken van een nieuw maatschappelijk design voor de toekomst.

Inspireer mensen om mee te doen en dan zal de omwenteling gerealiseerd worden, zonder dat er letterlijk een re-

## MICHAEL VAN LOENEN

Michael van Loenen is mede-oprichter van de sociale online boekenwinkel YouBeDo.com. Klanten kunnen tot 12 procent van het aankoopbedrag overmaken naar een goed doel naar keuze. De boeken zijn niet duurder dan elders. In 2022 heeft Van Loenen de organisatiestructuur veranderd in steward-ownership. Het bedrijf is van zichzelf en het stemrecht ligt bij mensen die betrokken zijn bij het bedrijf. Daarmee kan winst nooit meer het hoofddoel van de onderneming zijn en kan het zich richten op de missie: een mooiere wereld.

volutie voor nodig is. Want met de kennis van nu weten we dat slechts tien procent van al dat vermogen beschikbaar gesteld hoefde te worden om de grootste economische transitie in de geschiedenis van de mensheid te realiseren. Het bleek zo simpel, alles was er namelijk al.

Oh ja en tip drie: zorg goed voor jezelf! ■